

Mineralogische

Mineralogische - Sammlungen

No 5097/47

Sept. 5. -

10. involuavis.

Duna jobb partján elcsin te
harmadkőri kőzetek, melyek
ből egyes Jura csücsök ma-
gas tanak, hi; Kis öböl ~~csücsök~~
kőzetekből egyes trachyt
dombokkal keverve; míg
végre a trachyt veszi ker-
det; mely artan a Duna
balpartján egész a hány-
varosokig nyúlik. — E tra-
chytok kufajnosan jól ké-
^{preparáltak}
kes ~~széles~~ által jellemvők

Ellenben a bal parton
negyedkori képletet, re-
szint homok, részint víz-
ből állókat találunk; me-
lyekből azután vérszál egy
háromd kori képződés
a Naszál emelkedik ki. —
Er áll többnyire háromd kori
homokból, mely vasig
által vörösebb festett; s
majd kis és majd quar-
zeme kből áll, — Erés vi-
lárdan ösöz kötvé egy igen
beesé építőkövet nyújtanak.

(Az uti sorozat.) Atrif
mellétt közel Várbar, kas-
madkori homokkővet ta-
lálunk; mely igen sok kö-
véteket tartalmaz; me-
lyeket az elmúltott helyeken
Könnyen kivehető. (1)

A további úton Gyarma-
tig, Dicső háromd kori

s diuvialis képi-
tetek, helyenkint
alluvium által

főve váltak kötvé
A Diuviumból a Lősz

ural Rodik, s ar egész terü-
letén, geologiai. tekintetben,
egyformaságba ^{és tarték-}
^{helyén, tövén.}

Csak a Kaszál ^{területén}
mellett; taláiban egy igen
ritűnő Kévis magnesiás
tartalmú mészkővet, mely
igen kevés mészet nyújt.

^{aperőid}
Az barometer állása, Rit-
ságon 2 órákor. 17419.

— Balassa Gyarmatra is-
Kerve, meglátogattak az
eren város kőzetbeni
dombokat, az Gyölgön

tul; s ezek visszába
által kővetkerő eredményre
jutottunk

1 Harmadkori m. marok
nem határozható
róviny maradvói-
nyokból; mely a
váfokú lisztet nem
vélvezhető el
ékesen mert ebbe
majt átnegy

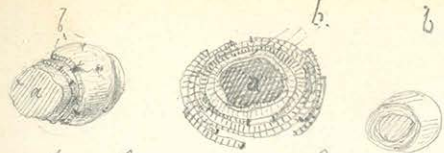
2. Diluvialis kavió konglome-
rat, mely némely helyeken (mint
2') Kémény kő lővessel karta-
tik isse. —

3. — Igen finom homokos agyag némely
helyeken egészen kaviókat tar-
talmazva. —

4. humus-vas (talaj) - Allu-
vialis képlet; melyek a víz
a meredek hegy sigről mosott
le; a hegy lejtőjének gardáncra-
ti igen nagy kőra -

Visszajö vetelien kőor basalt
hal marokra akasztunk; me-
lyeknél kőtonos en szépen sa-
kulmá nyorhathat, e kőretek
könyű elmiállás i képezdeget.

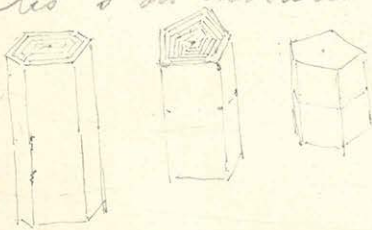
A nedveseg, ugyanis, a nap-
gal együtt bontólag kate-
kőretek; s a földetvöl befe-
le, ar elmiállott rétegek elvál-
nak. -

a szilárd fekete basalt mag
b elmiállott, elvált ré-
tegi. -

A basalt olivin jegeveket is
tartalmaz, és egyes kis lilla-
csoiban kőolith kőorokosias kőat
foglal magába. -

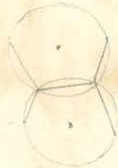
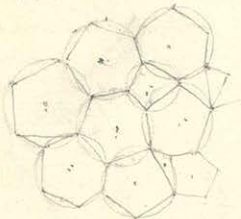
c. Utunkatt Lyparmatrol kőcsein Lasoner-
nak, folytatás. - Mely elinte allu-
vialis s diuvialis képletels en vitt
keresétil, kőretek
aronban elvált-
nál igen kőtü-
nö trachyt kuf-
fő kőra, mely elvált
igen hatalmas
vastagságban fordulnak elő. - E
tuffok, majd nagyobb majd kisebb részec-
kekkel vannak övezve; melyek vagy
elmiállottak, majd pedig elvált s elvált
rétegek meg meg tartóztat, - E kőretek
közösen lehet mindann ar amtkiből je-
geretrol. - E tuffok, melyek majd kőtes,
majd előtes vagy violaszinnel bírnak;
nagy conglomerat réteggel vannak fedve
mely igen nagy gömörkökből vannak
összetevé, ar ereket összekötő s ed.

igen meg keményebb s mint igen jó építőkő, az ottani földakör kezelet anyag. Négyben a ~~szőlő~~ völgyet képező hegyeknek alacsony magát a trachytot látjuk kiállani. - Ezek között vagy kékcs színnel bírnak, és néha néha földpát jégereket is tartalmaznak.

széles basalt oszlopokat tartalmaznak, részint hid támasok, részint úti jégcső kőek használatra; melyek a Coconertől kék mint földnyire fehére Terpeletől; Benier Bay is kő bányájából; kerületük oda. - Az oszlopok egy láb átmérővel bírnak s hat öt vagy négyszögűek; több kevesebb szabályosan. -

Mielőtt Thátro-ra érhetünk az úton fekete porszerű pillámpalákat látunk, melyek a jobb oldalán hegyekből származnak s egy igen rossz kőzetek, ezekről nyújtandó. - Ezek a palák a hegyekkel kiegészítve kőzetformák (aroi formák) breccias maradványokat képeznek, nem tartalmaznak.

7. Thátro. - Ez egy völgyben fekvő, mely hegyek által körülvett; melyek, csillámpalákban állanak; ezek, némely helyeken egy többi vagy kevésbé elzártabb állapotban vannak át. - Ez a chlorit palák némely helyeken mutatnak az is kőre alakult át, is bizonyosan vörösesen kérvé egy igen kékű, az anyagot nyújtandó, az is alló, sötéttegyűk, kékesevén. - Mint ismeretes az angolok sorsával kérvé az anyagot, mely a bányánál olasztó olasztó részeket fölölti. Ez a kő is alló részek (magnezia, agyag, tűzföld) maradnak hátra. A Hll. elvároltja kőbányán az alkáliakat a vasat is mutat. ezen chlorit palák arányát is tartalmaz magában. - Az anyagok talaj fölöltben igen nagy hegyi kőzetek jégereket; kőbányán az is a szántás alkalmával találtak; melyek az is az is a szántás használtak. - A csillámpalákban találtak egy érdekes alakú palát (pseudomorphia) ez pedig limonitot pyrit után; az alak (∞ Doo)

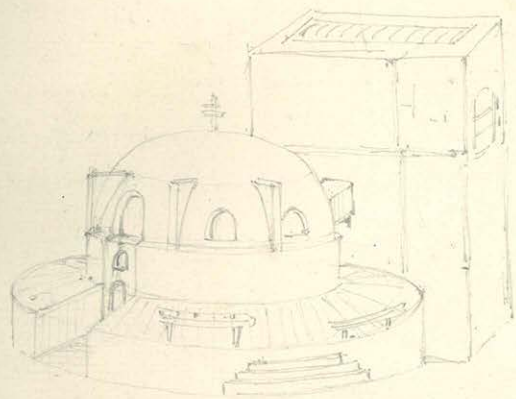
Uveggyártás

Az a mi, kovárt vagy kvarcot (SiO_2) össze-
 vartjuk káli vagy nátriummal. Myerünk egy ü-
 veget, mely tehát nem más mint egy ková-
 savas só. - Az a mi egy amart tessék
 csak az al káli helyett meszet vagy
 magnésiumot vesszünk; akkor is egy üveget
 nyerünk. - De e két üveg nem hűyegesen
 különbségük egymástól az első ugyan igen
 könnyen olvasható tűben; de a második forró
 tűben is old. - A második ellenben forró
 tűben ^{által} megolvaszthatatlan; de igen nehezen
 olvasható a tűben. - Látni tehát hogy

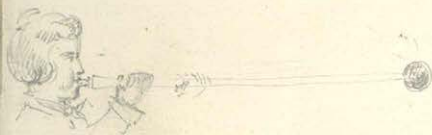

egy üveg sem felel meg
 tökéletesen az igényeknek,
 de meg felel akkor ha
 e két kovásavas sót
 össze olvastjuk, mi által
 kettő kovásavas sókat
 nyerünk, és a mi körön-
 síges üvegeink. Az a mi ková-
 savas olomleget meggyitünk
 tűz segítéséig által az első
 becsikkal, nyerünk egy
 igen szép, vértessé
 üveget, mely a világon

sárgi sugarakat igen nagyon töri; de
 azon kellenetben hűyegesen ággal bír,
 hogy nagyon

lányo üveg
 fogva igen
 sok káros.
 Kinnak van
 kitéve, és
 felgyújtott sa-
 vakkal (Lactone
 és káli bor-
 sav az itál-
 sítalban)

megtanulmány,
 a mi az egész
 segre, amint az
 olomról tudatuk
 károsan hat.
 pl. a belgiumi
 s angol
 üveg -
 az káli üveg
 kikés a
 nátrium sá-
 gús színű
 bír, az első
 sokkal ol-

voss that lanabb mint a ma-
 sodis, az olon ivog legkönyg-
 ben olvad. - Az egyes alkot-
 reszek finoman összetörve bi-
 rompas arányokban tegylyhes
 tetetnek az ivog kemencébe;
 huszon négy órai türetek
 kitételre, ^{szűrt} az anyag
 megolvad, mivel a ghar
 igen kemény anyag; össze-
 portarván az által segitte-
 tik elő, hogy vörös irrásnak
 tételre hirtelen hideg víz be-
 dobatik. - Így arányban
 repedés el, kőmadrak, s a
 ghar könnymelken össze-
 törték. -

Ha más az anyag olvastva van
 az ivog úgy nevért pipával, egy
 kis mennyiség a tegelyből kivétel
 is a men kis ^{alkot} gömb alakú va fi-
 vatic is ebből most vagy szabad-
 kúrral, ^{hidolgyorlatok} vagy ^{pesny} mi kemelme-
 sebb is bír tovább, mint a többé fuvaték.
 A mintak majd ugyagból a kövön-
 séges ivogedényeknél, majd fából
 a finomabb edényeknél, valamint, ki-
 vitése. - A legfinomabb tárgyakhoz
 sárga víz mintak használtatnak.
Tábla készítés. A tábla készítés igen
 egyszerű módokon az által történiük
 hogy a pipával ivoggyömb fogatják,
 mely ingás által a centrifugáli-
 evő követ készíten. Kenyere va-
 lics, a két ivog ^{szűrt} he leszállt vágya
 a henger fölvetőre és bizonyos
 keményrebben; az úgy nevért nyújtó
 keményrebben ki nyújtva, és után
 meg fával készíttva. - Ha az tá-
 blának aron oldalán mely készíttá-
 tott minőség fenyesebb mint a ma-
 sodis.

A Kőrös táblái nál a még tárgy
ii vég henyet mintaközbe fuvatib. -

Ha az ember az üveget, a mint a mun-
kás keréköl ki kényel; meg tárgyá kihi-
ar oly vidék lenne, hogy a levegőnek leg-
cse helyebb ki vóltoztatási nál magától
repedne; esnek ki kényeléseire bizonyos
kénese fütött kényelése titetib. - Ezen
kényeléseire meg, hi to kényelése
(kényel ofen) ^{mit ki tündel} az az edények nagy ide
ve kényel falatból kió tej chyekbe
titetnek. - az edények igen lassan
kényel itt meg, ki vitétel nek s arstan
szal máib a titetnek. -

A türelő fárol slöb a vir tashalmia
el kaj tath mi vel ha ar nem tenients
a fanals, eligetie alkalmával igen
sok fisch is fej lödne, mely ar iivegattai-
gyaklat tirtatalanitana. - Ezen szaritas
bironyos kemén crekkesen tör tenik ingyene-
zett aszali kemén crekkesen; melyek me-
legsegitket, ar iiveg kemén crekkesen más
nem hasznulható langot nyerik.

A kati iiveg her hamussis hasznal
tath is ez ar eliget fanals hamujoi-
tal nyeretik; Körönsiger hidolyosias
altal. -

A Matrons iiveg her sziksoit (Poda)
hasznulunk fül, mely vagy Anglia
vagy iszrah Ameri káb ol szalittakb
ide, mivel ar hasznulunk ajtonbeli
taloskuto sekkotat a meg coldigi
rosz keretes mellet, vagy tirtat-
lansaga vagy vagy ara miatt nem
hasznalhatjuk.

A magyar iiveg Kulinos en o sepe es
jo, tobb nyire katalit tartalmarvan
magaban; s más nagyok pia erokrol
is kerdik; ~~ma~~ más ar ar elit oh nagy
hiru esek iiveget kis szaritan pl.
Bisben; mivel csak vossagban
a gyos nokok a türelő fa drayasaga
miatt nem versenyeshetnek. -

8. - Utunk ^{aty} általról Kiskovárig a régi
jégecs palack követték, csak a csölyg tal-
pán silurialis és alluvialis kőzetek talál-
tattak melyek többnyire éven követték
szállási termékek; és melyek úgy mint
arany aranyat tartalmaznak; - Er aranyat
mint a rómaiak később pedig a törö-
kők mostak ki; mint azt a szász tolnak
dombocskák s mely idők el bírányítják.
Er arany most a helyen egészen a mostani
időig folytattak; jelenleg arany-
ban, az életük szerek drágasága miatt
felhagyatott. - A régi jégecs palack
fakó és vaskos, pyrites, mészitot, vör-
kövancsot, malachyt tartalmaznak;
mágyasban; s Kiskova mellett egy allu-
viálról nyert nyertnek; s fakó és
mágyas 5 hat érintet tartalmaz, s
s fakó és vaskos s réz októider jégecs palack
találtak, melyek alkalmasint kobalt és réz
tartalmak. - A malachyt még a föld mágyas
s képrődik az aljánban, mivel a mesték kö-
vetésnek éven isvánnyal be vannak vonva,
mely a vörkövancsok s réz bomlás által képzé-
sük. - A malachyt tehát a bányában csop-
kó aljánban nevezett mutatkozott. - Éven
A látják arany nézetet be bizonyított, hogy
a malachyt, vör s egyével létrejött képrő-

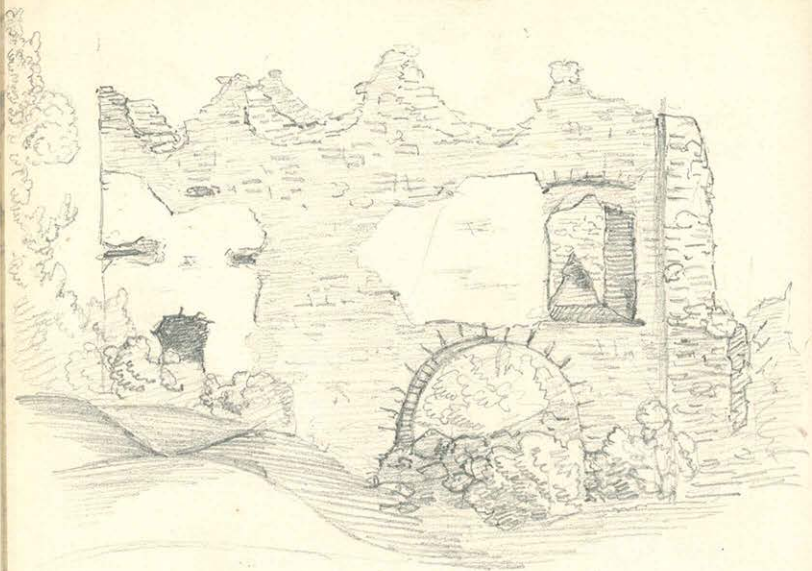
7. a malachyt
 a többi rész Lomonit
 mag. mely jégváltással származik.

Körmörcsöl a Bohatin (Günzig) hegy zsin. m.
 keresztül Klenicova; a sziltes orozogata jöt-
 tén ki, mely intus meg mindig ar. szobbi
 ar. formatioh uralkodott. - Klenic-
 söl is mit számtalan hegy, völgyen keresztül
 Tirovolariq gyalogottunk; ar uralkodó
 közetek is mit a régi ^{gyógy} palak. voltak,
 melyekben igen sok, évszáz. quartzdara-
 bat vagy jégvált. vagy amorph. állagot-
 ban látnunk; ha ezek a palak a talajfel-
 fedés elcsúsztatnak, a quarsz mállatlan
 állapotban marad hátra, s ezért talá-
 lunk ott annyi quarsz töredéket, mely
 ar üveggyártásra használtatik. - Ti-
 rovolari söl tünnek föl a heges Jura mész-
 kövek, melyek némileg dolomitizáltak
 vannak, - ezek mint számtalan császár
 a talajfel fedésnél is nagyon ha-
 sonlitanak; ar Erdélyben Vasikó mellett
 fehérv. formatio has. - A de formatioh
 en kékes tötnek a szomorú mesző
 Karost kerülete. - Közélebb Tirovolari
 köré is kékes agyag palak. ura-
 kaadtunk, melyek a hegy lejtőjei mu-
 tatnak, s bennük Tirovolari követték. -

Senki kékes mesző, sem pedig ar agyag
 palak van a Körmörcsöl környékén
 sem ahaadtunk - Karost. -

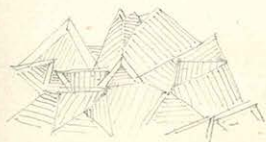
g. Murány. - Tirovolari Murányba intunk
 indultunk, a völgynek baloldali részén meg mindig
 Jura mesző követték álló sziltes köst; meg
 később en egy hegynek lejtőjei ar intunk
 melyek hozzájárulnak kimutatni, hogy a Jura
 mesző régi jégvált. palakhoz felel. - A con-
 takt síkján ezen két köst nem mutat
 egy hasadékos nyílást, melyből egy igen
 jó s keskeny érlelő savanyú forrás
 fakad ki; ez általában használtatik

(l. c. 2.) Ezen mesző köstben vö-
 rös szint is vese föl, söt egészen fehéren
 is mutatkozék, késebb nagyobb rész-
 ben dolomitizáltak. - Egyszer Mur-
 ranyig követték utunkat is a Mu-
 ranyis vörös en hirtelen vöröslag-
 sággal bíró köstnek rétegei áll,
 melyek vöröskék felai is ezen köst-
 ből állván, Kinnyeen magyarárkuto,
 hogy ezen igen jóll. Kinnye vöröskék
 mit; ar idő fogai hirtelen jöttan ch-
 len nem állhatott s a romboidális meg
 mindig ala van netre. -

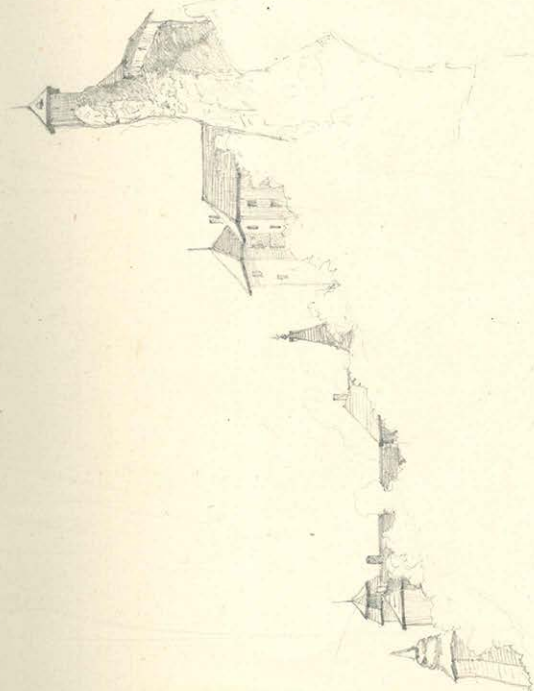
Nevezetes hogy az iton a fő sarabok,
két izari kárpát homokkő (Bere somokkő)
is tartalmuk, mely bizonyosan a kárpátokból
került oda, harmi mővel. —

11. - Reggel Teljártrol a Paron
völgy men tében, mely meresebb ju-
ra mérsékelt síkkláls közt halad
a Stracrina völgybe men tünk
er szinte reveretes vasiparral
bit. - Magában Stracrinában
két nagy vasolvasztó kámenre
van; a nyers anyag melyet használ-
nak Dobsinában tö rött vasipart
(CaO 60, 40) mely elöb jó kö lve lesz
és más vas iserekkel együtt elöb
igen kitünö vasat ad. - Ha eren
jöttök mely kü lönösen limonitből
áll nem nagy mennyiségben ada-
tás horra, akkor aron híres tiszta
vas nyerekb, mely tükös vas (Spie-
gelflosse) név alatt ismeretes, nagy
tálas jégeves állapotban, s ez
aronnal, még pedig igen kitünö,
a vésra használatos fel. - Minel

erék, a régi jégeves
pálában előforduló
vasiserek ^(Lignit) réskovandot
is tartalmaznak,
melyekben, igen nagy

<i>Helység</i>	<i>Nap</i>	<i>Óra</i>	<i>A barometer állása</i>	<i>Hőfok.</i>
<i>Ritsógh</i>	5	d.u. 2	741.9	19.4
<i>Balassa Gyermét</i>	6	r. 6	745.4	18.6
<i>Sevkál</i>	6	d.u. 1½	744.	23.2
<i>Losoncz</i>	6	d.u. 2¼	742.2	21.9
<i>Platno</i>	7	r. 6	728.9	16.1
<i>Platno.</i>	8	r. 6	726.5	15.9
<i>Satmáregy</i>	8	r. 8¼	728.9	
<i>Rožnova</i>	8	r. 9½	732.1	
<i>Bohatec h.</i>	8	12.	721.5	r
<i>Klenóc</i>	8	d.u. 1.	731.2	
<i>Gyulagüfa, Jászok Kállóhegy</i>	8	d.u. 4½	715.3	
<i>Tópolcs</i>	9.	r. 6.	732.9	
<i>Jászok s. vár</i>	9	r. 8½	717.9	10.3 10.1

Muräng allja	9	d. 11	730.3	
M. allja	10	r. 7	722.1	
Muräng väsa	9	d. 4	691.3	
Fluta	10	r. 11	707.3	
Pohorella	10	d. 4½	708.9	
Teljänt.	11	r. 7	698.5	Robab. 14
Saran porraisa	11	r. 9	691.8	A vir 6.4 15.8
Stracrena	11	d. 2	694.9	
Regelbb. Regel	11	d. 4	687.2	
Siimeson Lona	11	d. 4½	682.1	
Käpöntösalu	12	r. 7½	682.2	Luone 701.4.
Smökor	15	r. 9½	651.9	708.2 70.9

